

Karhinen, Erkki, s. 11.12.1929

Haastattelija Heikki Silvola

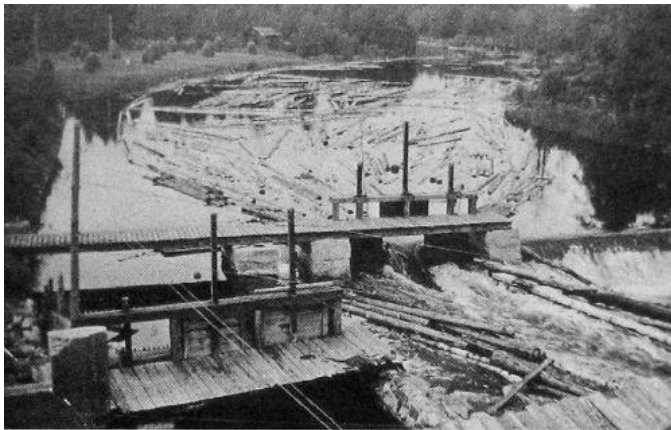
Lasten piti päättää evakkoon lähtemisestä

Talvisodan alettua sotilaat toivat meillekin lähtökäskyn. Äiti oli kuitenkin silloin poissa. Hän oli saanut jostain tietää, että isä oli läheisellä (20 km) Kiviniemen kasarmilla ja näin äiti oli lähtenyt isää katsomaan. Nyt meille lapsille (12-, 9-, 3-vuotiaat) tuli kova hätä, kun tuli käsky lähteä läheiselle Tiurin koululle. Emme oikein tienneet, mitä nyt pitäisi tehdä. Onneksi äidin vanhemmat olivat kilometrin päässä. Sinne menimme mummun ja ukin luo ja sieltä koululle, joka oli kokoontumispaikkana. Kun äiti sitten tuli, hän ajoi koulun ohi ja näki meidät. Mutta ehti hän vielä käymään kotonakin ja ottamaan pari matkalaukkua mukaan ja palasi sitten koululle.

Samaan aikaan saatiin tietää, että läheiseltä Tiurin osuuskaupalta sai hakea sinne muuten jäävää tavaraa. Minäkin sain tutun miehen avulla kevyiden kenkien tilalle komeat huopatossut. Niitä tarvittiin, sillä oli talvipakkanen. Olin niistä ylpeää poikaa.

Sen jälkeen meidät vietiin Sairalan asemalle. Lapsi ei paljon osannut ajatella, miten vaikea ja vaarallinen se tilanne silloin oli. Tosin vanhemmilla oli varmasti tietoa asiasta jo ennakkoon, varsinkin isällä, joka oli tietenkin Ahlströmin työnjohtajana liikkeessaan kuullut asioista. Isä oli siis toiminut Ahlströmin metsä- ja uittopomona. Vuoksessa uitettiin meidänkin kotirannasta kuorittua puuta Käkisalmeen. Sodan uhan olivat osoittaneet myös kylään tulleet Pohjanmaan sotilaat. He tekivät jonkinlaisia linnoitustöitä.

Mullivaunussa saavuttiin Pohjanmaalle

Mullivaunussa matkasimme Seinäjoelle. Keskellä vaunua oli kamiina ja petit olivat kahdessa kerroksessa. Seinäjoella oltiin ensimmäinen yö jossain koulussa tai vastaavassa. Aamulla saatiin puuroannos ja siis viimeinkin kunnolla syödä. Aamulla isännät hakivat perheitä ja monilapsiset perheet tahtoivat jäädä viimeiseksi. Ilmajoella oltiin vain muutama kuukausi ja sitten meidät, mummo, ukki, äiti ja kolme lasta, siirrettiin Peräseinäjoelle. Meidät majoitettiin erään taksimiehen kotiin. Taksimies perheineen muutti vieressä olevan vaimonsa kotitaloon. Vastaanotto oli siis erittäin hyvä. Kouluakin kävin siellä.

Peräseinäjoelta siirryttiin Köyliöön, varavankilan alueelle. Siellä oli 10 pika-asutus taloa. Ja sieltä 1942 päästiin takaisin Räisälään. Siellä venäläiset olivat siirtäneet useita hirsitaloja uuteen paikkaan, mutta meidän kotitalo oli lautarakennuksena pystyssä. Kotona oli kamala haju, sillä venäläiset olivat pitäneet kanoja eteisessä.

Yllä: Tukinuittoa Räisälässä, Alla: Tiurin taistelujen jälkiä.

Kodin lähellä ei ollut miinoja ja räjähteitä, mutta läheisellä Tiurin linnan alueella ja koulun seudulla oli suunnattomasti sotaromua ja kaikenlaisia räjähteitä. Siellähän oli käyty kovia taisteluita, joissa Mannerheim-ristin ritari Pentti Iisalokin kunnostautui. Ja sieltä me koulupojat haettiin panoksia ja ammuksia, joita sitten heiteltiin läheiseen jokeen. Kaksi viikkoa me siellä liikuttiin, ja sitten tulivat varoitustaulut ja liikkuminen kiellettiin. Meille ei sattunut mitään, mutta kun venäläiset vangit puhdistivat aluetta, niin yhdeltä vangilta meni jalka, mutta me siis selvitettiin.

Olin valmistelemassa toista evakkotaivalta

Koulua kävin vielä Räisälässä. Kun alkoi liikkua huhuja, että taas joudutaan lähtemään, alettiin varautua ja pakata tavaraa. Ne vietiin tien varteen. Kannakselta kuuluivat sodan äänet. Olin 14-vuotias ja sotilaspoika. Kun lähtökäsky tuli, kävimme tarkistamassa, että kaikkiin taloihin oli tieto lähdöstä mennyt. Väkeä vietiin Myllypellon asemalle ja olin tässä äidin apuna. Sitten lähdin mukaan karjan kuljetukseen. Minä ajoin ukin hevosta ja lehmälauma kulki mukana.

Olimme noin 10 kilometriä Elisenvaarasta, kun pommilaivueet menivät yli ja takaisin tullessaan koneet ampuivat meitä. Lehmälaumamme hajosi. Meille tuli tieto, että äidin sisar olisi menehtynyt pommituksessa ja äiti kävi katsomassa silpoutuneita uhreja, mutta sisarta ei löytynyt. Meitä nuoria ei päästetty katsomaan.

Karjan kuljetus jatkui ja loppumatka päästiin Savonlinnan seudulta junalla Sydänmaan asemalle ja sieltä Peräseinäjoelle. Erikoisena muistona jäi mieleen, miten oma lehmämme Kukka tunnisti äidin äänen ja kutsun kaukaa lehmälauman keskeltä ja tuli luoksemme alueelta, jonne oli kerätty valtava lauma siirtolaisten karjaa. Majoituimme taas samaan taloon, jossa talvisodan jälkeenkin olimme olleet. Sitten tuli siirto Köyliöön keväällä 1945 ja taas Kakkuriin, vankilan alueelle. Siellä olimme sitten viisi vuotta.

Onnistuimme saamaan järvenrantatilan

Armeija-aikanani isä ilmoitti, että nyt olisi ostettavissa tila Köyliönjärven rannalta. Se ostettiin, sillä Kakkurin maat olivat karuja ja hallanarkoja. Lähteen alueelle pääsy oli onnellinen tapaus. Päästiin taas järven rannalle, kun vanhempammekin olivat koko ikänsä olleet Vuoksen rannalla. Paikalla ollutta taloa korjattiin ja myöhemmin laajennettiin. Omasta metsästä saatiin puutavaraa. Alueemme ulottui rantaan ja isä olikin ahkera kalamies.

Sopeutumistani helpotti omalta osaltani ahkera toiminta nuorisoseurassa voimistelu- ja tanhuporukoissa. Köyliössä oli nuorisoseuran suurjuhlatkin 1960 Lallintalolla. Mielestäni oltiin tasavertaisia, niin me kuin köyliöläisetkin, en ainakaan mitään vastenmielisyyttä huomannut. Karjalan kieli kyläkin nuorison keskuudessa hävisi aika pian. Jalkapallo oli Räisälässä erityisesti Tiurin kylän asiaa. Kyläjoukkueemme pärjäsi niin siellä kuin vielä täälläkin. Tuttavia ja ystäviä tuli tätä kautta.

Naapurien taikoo apu tuli tietenkin aluksi enemmän karjalaisilta, mutta myös lähinaapureilta. Kävin Räisälän kansaopistoa 1948-1949 Lallintalossa. Asuimme silloin Kakkurissa ja osaksi aikaa majoituin läheiseen taloon. Rippikoulun kävin Köyliössä Honkkilan opetuksessa. Kuljin Kakkurista polkupyörällä pappilaan. Olin mukana kunnanvaltuustossa kaksi kautta. Meitä oli useita karjalaisia silloinkin valtuustossa. Aluksi ehkä karjalaisuus oli peruste äänestyksessä, mutta myöhemmin puolue oli tärkein siinä. Työ ja ammatti löytyi Köyliöstä, työskentelin autoilijana. Heimoerot hävisivät nopeasti, avioliitot varmasti nopeuttivat kehitystä.

Karjalassa olen käynyt yli kymmenen kertaa. Kotialueelle on nyt tullut kahdeksan loma-asuntoa. Siellä on käyty ja ystäväystytykin asujien kanssa. Sisällä on käyty ja hyvänä siellä on pidetty ja

uuden kerran vierailulle kutsuttu. Siellähän pidettiin Tiurin mylly- ja sahaosuuskunnan hallituksen kokous, mutta tuo toiminta pitää Köyliössä nyt lopettaa kaavasääntöjen takia.

Karjala on kalliina muistona ja pysyy.